
Platová očekávání i reálné... mzdy vysokoškoláků rostou

LIDOVÉ NOVINY

Po státnicích jsou nejlépe placeni IT specialisté a právníci. Většina absolventů požaduje 22 500 až 37 500 Kč – a velmi často je také dostane.

Absolventi vysokých škol zažívají zlaté časy. V současné době se v České republice nemusejí obávat, že by nesehnali práci. Analytici sice tvrdí, že zpomalení hospodářského růstu je na obzoru, ale momentálně platí, že o dění na trhu práce rozhodují zaměstnanci, nikoliv zaměstnavatelé. Oproti minulým letům rostou jejich platová očekávání i reálné nástupní mzdy.

„Podíl míst vhodných pro absolventy kvůli obecnému nedostatku lidí v posledních dvou letech osciluje kolem 40 procent ze všech obsazovaných pozic na pracovních portálech. Pro srovnání: v roce 2011 to bylo jenom kolem 15 procent. Absolventi jsou tedy jednou ze skupin, která si nyní může nejlépe vybírat. A navíc platí, že čím vyšší vzdělání, tím nižší nezaměstnanost,“ vysvětluje analytik kariérního portálu Jobs.cz Tomáš Ervín Dombrovský.

Očekávají vyšší platy než loni

Podle studie Asociace studentů a absolventů (ASA) studenti posledních ročníků v roce 2018 očekávali, že jejich nástupní plat bude někde mezi 22 500 a 32 500 korunami. Ještě před dvěma lety by přitom byli ochotni nastoupit za mzdu 17 500 až 27 500 Kč. Oproti loňskému roku vzrostla platová očekávání v průměru o 2500 korun hrubého měsíčně.

Jak říká Kristýna Králová z personální agentury Hays CZ, nerostou jen požadavky absolventů, ale i reálné nástupní mzdy, a to zejména v Praze a dalších velkých městech: „Mzdy absolventů rostly v uplynulém roce v průměru o osm procent, v roce 2017 dokonce o dvacet procent. Velmi dobře jsou na tom absolventi IT oborů: uchazeč, který již získal nějaké pracovní zkušenosti během studia, si následně může vydělat 40 až 60 tisíc měsíčně – v závislosti na pozici, lokalitě a typu společnosti. Velmi dobře jsou oceňováni i absolventi technických oborů, kteří se chtějí věnovat obchodu – zde se nástupní mzda bez bonusů pohybuje kolem 40 tisíc. V minulém roce se zvýšily také mzdy v oblasti stavebnictví, kde se nyní pohybují v rozmezí 35 až 40 tisíc hrubého, opět v závislosti na typu společnosti a pozici. Do dvou let se navíc absolventi obvykle dočkají zvýšení mzdy až o dvě procenta.“

Podle Tomáše Dombrovského z portálu Jobs.cz je ale velmi složité určit nástupní platy přesně. „Pokud firmy do inzerátů mzdu udávají, jedná se většinou o rozmezí, aby mohly případně víc ocenit uchazeče s praxí nebo lepšími jazykovými znalostmi.“

Stavař sehnal práci hned

Radek, jenž letos v únoru ukončil ČVUT v Praze a odnesl si odtamtud inženýrský titul ze stavební fakulty, potvrzuje, že sehnat práci pro něj nebyl problém. „Oslovil jsem headhunterskou firmu. Poslal jsem životopis, sešel se s nimi a pak už jen chodil na domluvené pohovory,“ vzpomíná, jak trávil poslední zimní semestr. „Během studií jsem po večerech a o víkendech pracoval jako produkční v České televizi, v oboru stavebnictví jsem získal pouze povinnou praxi, kterou nám domluvila fakulta. Přesto příští měsíc nastupuji do firmy zabývající se developmentem skladů.“

Radkovi spolužáci už také podepisují pracovní smlouvy. Některé z nich prý ale nepříjemně překvapily nástupní platy. „Většina začíná za méně než 30 tisíc korun měsíčně, přitom na stavbách se obecně často pracuje přesčas, práce je zodpovědná a náročná. Já si ale myslím, že problém absolventů je i v tom, že si o víc peněz prostě neřeknou. Já jsem měl představu vyšší, 35 až 40 tisíc, a to nakonec i dostanu,“ tvrdí spokojeně Radek.

Trochu jinou zkušenost má Denisa, která vystudovala sociální práci na Univerzitě Hradec Králové. Hned po promoci se přestěhovala za přítelem do malého východočeského města a začala shánět práci v oboru. Zjistila ale, že mimo větší města to není jen tak. Aby se užívala, nechala se zaměstnat v kanceláři jedné místní firmy – a přitom obcházela výběrová řízení. Po půl roce na místo sociální pracovnice skutečně nastoupila. „Co se týče platu, vlastně nechápu, kde se berou ta čísla průměrných mezd. Já jsem zhruba na polovině a v dohledné době si nepolepším. Práce mě ale moc baví, dává mi smysl – a to mě u ní drží,“ dodává Denisa.

Zájem o ajťáky stále trvá

Úspěšnost absolventů jednotlivých oborů při hledání práce sleduje dlouhodobě Středisko vzdělávací politiky při Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Tradičně velmi nízkou úroveň nezaměstnanosti mají absolventi fakulty právnické, lékařské, farmaceutické a zdravotně-sociální, ať už jde o magistry (lékaře), nebo bakaláře (porodní asistentky, fyzioterapeuty). Do skupiny fakult, u nichž je míra nezaměstnanosti dlouhodobě průměrná, patří pedagogické, tělovýchovné a ekonomické fakulty. Nezaměstnanost u absolventů strojních, stavebních a ostatních technických fakult závisí na tom, jak se daří ekonomice. V období ekonomické krize po roce 2008 byla jedna z nejvyšších, v současné době je naopak po těchto profesích poptávka.

Další skupinu tvoří fakulty, jejichž absolventi mají dlouhodobě s nezaměstnaností největší potíže. Zejména jde o fakulty zemědělské, ale nad průměrem jsou také absolventi přírodovědeckých, humanitních, společenských a teologických fakult.

A které obory v poslední době dostávají zelenou? „Jedná se o informatické a elektrotechnické, stejně jako chemicko-technologické fakulty,“ prozrazuje Martin Zelenka ze Střediska vzdělávací politiky Pedagogické fakulty UK. Poptávka po technických je opět závislá na tom, jak se daří ekonomice. Ovšem zájem o „ajťáky“ dlouhodobě přesahuje nabídku. „Je však třeba si uvědomit, že prakticky žádní absolventi vysokých škol nemají dnes problémy s nalezením práce, bez ohledu na typ fakulty, kterou vystudovali,“ uzavírá Zelenka.

Právník Vladimír a Gábi z marketingu

Vladimír získal titul z Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně letos v lednu. Během školy práci nesháněl, chtěl napřed v klidu splnit své studijní povinnosti. Jasno měl hlavně ve dvou věcech: chtěl se z Brna přesunout do Prahy a zakotvit v advokátní kanceláři, aby se tu jako koncipient mohl připravit na advokátské zkoušky a samostatný výkon profese. „Pohovory jsem absolvoval tři, šlo to hladce. A tak teď chystám smlouvy, vyřizuji podání u soudu, připravuji kolegům podklady a chodím nahlížet do spisů. Práce je pestrá, různorodá a cítím, že se neustále něco učím, takže jsem spokojený,“ říká Vladimír a dodává, že jako koncipient by si v Česku přišel průměrně asi na 20 tisíc, ale v Praze si mohl říct i o víc než 25 tisíc.

Nestěžuje si ani Gábi, která letos v zimním semestru psala diplomovou práci na Fakultě mezinárodních vztahů VŠE a sháněla práci. „Pracovala jsem během celého studia, vysoká škola ekonomická v tomto studentům vychází vstříc. Brigády jsem si hledala v oblasti marketingu – a tam jsem se rozhodla zakotvit,“ říká Gábi, jež v prosinci nastoupila. „Měla jsem jasné požadavky: chtěla jsem pracovat v rychloobrátkovém zboží a v nadnárodní firmě. Nakonec jsem místo sehnala přes facebookovou skupinu Holky z marketingu. Jsem moc spokojená – využiju jazyky, znalosti z mezinárodních obchodních operací a další věci, které jsem se učila ve škole. A co se platu týče, začala jsem zhruba na úrovni průměrné mzdy v ČR (asi 33 tisíc), ale už v březnu, kdy mi končí zkušební doba, očekávám zlepšení a taky různé firemní benefity.“

Chceme dobrý plat a práci z domova

Portál pracovních příležitostí Jobs.cz provedl průzkum mezi 737 studenty a čerstvými absolventy českých vysokých škol. Cílem bylo zmapovat, co absolventi chtějí, čeho se bojí a jak dobře jsou připraveni na praxi.

„Co je pro studenty při shánění práce nejdůležitější? Na prvních třech místech se prakticky se sto procenty odpovědi umístila výše platu, užitečnost a smysluplnost práce a možnost odborného růstu,“ říká Tomáš Ervín Dombrovský z Jobs.cz. Tři čtvrtiny absolventů chtějí pracovat v soukromé firmě, zhruba půl na půl jsou zastoupeni zastánci českých a nadnárodních firem. Méně než třetina absolventů chce podnikat, a dokonce méně než pětinu to táhne do neziskového sektoru.

Zcela zřetelným trendem je fakt, že pro současné studenty a absolventy VŠ už není atraktivní představa osmi a půl hodiny denně v kanceláři (67 % z nich má zájem o pružnou pracovní dobu, 57,4 % chce mít možnost pracovat z domova a téměř dvě pětiny by měly zájem o zkrácený úvazek; na klasickém pracovním poměru na plný úvazek trvá jen 18 % studentů a čerstvých absolventů). O současné mladé generaci si starší lidé často myslí, že oplývá sebevědomím. Říká se, že dnešní mladí se hlavně „umí prodat“. Ale i oni mají na prahu kariéry své obavy. „Osmapadesát procent absolventů a studentů se obává nároků, které na ně budou v zaměstnání kladeny. Polovině dělá vrásky už samotný přijímací pohovor. Nadřazení a kolegové shodně nahánějí strach asi třiceti procentům mladých,“ popisuje analytik Tomáš Ervín Dombrovský.

Zajímavé je, nakolik jsou absolventi přesvědčeni o tom, že je škola připravila na různé oblasti pracovního života. Podle průzkumu více než tři čtvrtiny tvrdí, že jsou dobře připraveny hlavně v oblasti teoretických poznatků. Naopak v jejich aplikaci si věří jen 44 % studentů a absolventů. Na práci v týmu a prezentace se cítí být dobře vybavena víc než polovina, na hledání nestandardních řešení asi dvě pětiny.

A co jim naopak chybí? Čemu by se podle jejich názoru měly školy věnovat víc? Dvě třetiny studentů posledních ročníků a absolventů se domnívají, že by bylo vhodné na univerzity angažovat odborníky z praxe, polovina by uvítala větší důraz

na schopnost argumentace a obhajoby vlastního názoru, polovina by se ráda naučila, jak řešit neobvyklé situace. Jen šest procent by na výuce nezměnilo nic.

Svatá trojice nároků na absolventy

„Z výzkumů za posledních deset let mezi firmami, které působí na českém trhu, vychází opakovaně takzvaná svatá trojice nároků na absolventy,“ říká Dombrovský z Jobs.cz.

Zaprvé jde o samotné zaměření či specializaci, zadruhé je důležitá praxe získaná již během studia (pokud možno v oboru a čím delší, tím lépe, ale ideální je alespoň půl roku) a zatřetí hraje roli jazyková vybavenost – primárně jde o angličtinu. Firmy nebazírují na zkouškách nebo certifikátech. Jde jim o to, aby se uchazeč o práci reálně domluvil, odpověděl na e-mail, dokázal si něco přečíst.

„První dvě kritéria jsou v posledním desetiletí přibližně stále stejně důležitá a praxe přitom mírně převažuje nad samotným oborem studia (vyjma velmi úzkých specializací s jasnými nároky na vystudovaný obor – medicí, právníci, část techniků atd.). Poslední kritérium, tedy reálná schopnost domluvit se především anglicky, v posledních letech výrazně nabývá na důležitosti,“ zdůrazňuje analytik.

Ve fast foodu s titulem?

Mýtus

Diskusi na téma, zda se v současnosti vyplatí studovat vysokou školu, odborníci uzavírají jednoznačným ano. Strávit minimálně pět let rané dospělosti studiem sice vyžaduje oběti, jak finanční tak i časové, ale investice se bohatě vrátí. A obvyklá kliše o tom, jak absolventi humanitních škol končí za pulty fast foodů, jsou mimo realitu. V podstatě všichni vysokoškoláci si do půl roku po státnicích nějakou práci najdou.

Nejvíce se „vyplatí“ studovat obory spojené s IT, ale ani mladí teologové, sociologové nebo ekonomové rozhodně nezůstávají na úřadu práce. „Někteří mají trochu pestřejší start – začínají třeba v call centrech nebo na juniorních obchodních pozicích a podobně –, nicméně obvykle se během tří až čtyř let dost významně posouvají. Pro lidi s obecnějším vzděláním, jako jsou ekonomické a humanitní obory, je obecně širší spektrum příležitostí, protože jsou zvyklí se učit, mají rozhled a mohou se pohnout jakýmkoliv směrem.

Lidé s užší specializací – typicky technicky zaměřeni – sice aktuálně více chybějí, takže si snáz najdou práci přímo ve své specializaci, ale na druhou stranu jsou dlouhodobě omezeni na užší spektrum příležitostí, které se výrazně liší podle lokalit,“ uzavírá Tomáš Ervín Dombrovský.